

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์วิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๐๗ รูป/คน มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอต่อไปนี้

๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

๔.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

๔.๕ แนวทางการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

๔.๖ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามประเภทของผู้ตอบแบบสอบถาม ๒ กลุ่ม คือ ๑) บุคลากรสถานศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา และ ๒) คณะกรรมการนักเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๒๐๗)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๑. อายุ		
อายุไม่เกิน ๒๐ ปี	๖๐	๒๘.๙๙
อายุ ๒๑-๓๐ ปี	๑๖	๗.๗๓
อายุ ๓๑-๔๐ ปี	๔๐	๑๙.๓๒
อายุ ๔๑-๕๐ ปี	๕๔	๒๖.๐๙
อายุ ๕๑-๖๐ ปี	๓๗	๑๗.๘๗
รวม	๒๐๗	๑๐๐.๐๐
๒. พรรษา		
๑-๕ พรรษา	๖๕	๓๑.๔๐
๖-๑๐ พรรษา	๓๖	๑๗.๓๙
๑๑-๑๕ พรรษา	๓๙	๑๘.๘๔
๑๖ พรรษาขึ้นไป	๙	๔.๓๕
ขอรวาส	๕๘	๒๘.๐๒
รวม	๒๐๗	๑๐๐.๐๐
๓. ตำแหน่ง	๑๔๗	๗๑.๐๑
๓.๑ บุคลากรสถานศึกษา		
คณะกรรมการบริหารโรงเรียน	๓๕	๑๖.๙๑
ครูผู้สอน	๖๗	๓๒.๓๗
คณะกรรมการสถานศึกษา	๔๕	๒๑.๗๔
รวม	๑๔๗	๗๑.๐๑
๓.๒. คณะกรรมการนักเรียน	๖๐	๒๘.๙๙
รวม	๒๐๗	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีอายุไม่เกิน ๒๐ ปี จำนวน ๖๐ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๙๙ รองลงมาคือ อายุ ๔๑-๕๐ ปี จำนวน ๕๔ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๐๙ และอายุ ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๔๐ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๓๒ ตามลำดับ

สำหรับพรรษาของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนมากมีพรรษา ๑-๕ พรรษา จำนวน ๖๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๔๐ รองลงมาคือ ขอรวาส จำนวน ๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๐๒ และ ๑๑-๑๕ พรรษา จำนวน ๓๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๘๔ ตามลำดับ

ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มแรกคือ บุคลากรสถานศึกษา จำนวน ๑๔๗ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๐๑ ประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวน ๖๗ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓๗ รองลงมาคือ คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน ๔๕ รูป/คน และ

คณะกรรมการบริหารโรงเรียน จำนวน ๓๕ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๕๑ ส่วนกลุ่มที่สอง คือ คณะกรรมการนักเรียน จำนวน ๖๐ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๕๙

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ด้านบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป แสดงด้วยค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมาย ดังตารางที่ ๔.๒-๔.๖

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวม

(n=๒๐๗)

ประสิทธิผลการบริหาร	ระดับประสิทธิผล		แปลผล
	($\bar{X}$)	S.D.	
๑ ด้านการบริหารวิชาการ	๔.๐๐	๐.๗๓๘	มาก
๒ ด้านการบริหารงบประมาณ	๓.๙๓	๐.๕๙๘	มาก
๓ ด้านการบริหารบุคคล	๓.๙๕	๐.๖๐๒	มาก
๔ ด้านการบริหารทั่วไป	๔.๐๖	๐.๖๒๙	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๙๙	๐.๖๔๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = ๓.๙๙ และเมื่อจำแนกเป็นรูป/คนด้าน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านการบริหารทั่วไปอยู่ในลำดับมากที่สุด ($\bar{X}$) = ๔.๐๖ รองลงมาคือ ด้านการบริหารวิชาการ ($\bar{X}$) = ๔.๐๐ ส่วนด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในลำดับน้อยที่สุด ($\bar{X}$) = ๓.๙๓

ตารางที่ ๔.๓ แสดงระดับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารวิชาการ

(n=๒๐๗)

ประสิทธิผลด้านการบริหารวิชาการ	ระดับประสิทธิผล		แปลผล
	($\bar{X}$)	S.D.	
๑. โรงเรียนจัดแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาและปรับปรุงงานวิชาการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	๓.๖๘	๐.๗๒๓	มาก
๒. โรงเรียนพัฒนาการใช้หลักสูตรได้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น	๔.๒๘	๐.๘๖๔	มาก
๓. โรงเรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้และทักษะให้แก่ครู	๔.๐๑	๐.๖๑๒	มาก
๔. โรงเรียนพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสำหรับการศึกษา	๓.๙๒	๐.๖๔๕	มาก
๕. โรงเรียนพัฒนาแหล่งการเรียนรู้	๔.๔๒	๐.๘๑๒	มาก
๖. โรงเรียนทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	๔.๑๖	๐.๗๓๑	มาก
๗. การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ	๓.๖๑	๐.๘๔๑	มาก
๘. โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น	๓.๙๙	๐.๖๓๒	มาก
๙. โรงเรียนกำกับติดตาม วัดผล และประเมินผลการบริหารวิชาการ	๔.๐๘	๐.๗๒๔	มาก
๑๐. โรงเรียนนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนางานวิชาการ	๓.๘๗	๐.๗๙๑	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๔.๐๐	๐.๗๓๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารวิชาการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = ๔.๐๐ และเมื่อจำแนกเป็นรูป/คนข้อ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ค่าเฉลี่ยสูงสุดในข้อโรงเรียนพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ($\bar{X}$) = ๔.๔๒ รองลงมาคือ โรงเรียนพัฒนาการใช้หลักสูตรได้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ($\bar{X}$) = ๔.๒๘ ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือข้อ การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ($\bar{X}$) = ๓.๖๑)

ตารางที่ ๔.๔ แสดงระดับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารงบประมาณ

(n=๒๐๗)

ประสิทธิผลด้านการบริหารงบประมาณ	ระดับประสิทธิผล		แปลผล
	($\bar{X}$)	S.D.	
๑. โรงเรียนวางแผนการบริหารงบประมาณไว้อย่างเป็นระบบและชัดเจน	๓.๕๙	๐.๕๒๑	มาก
๒. โรงเรียนจัดทำแผนและเสนอของบประมาณอย่างถูกต้อง	๔.๐๕	๐.๖๐๒	มาก
๓. โรงเรียนจัดสรรงบประมาณให้แก่ฝ่ายต่าง ๆ ไว้อย่างเหมาะสม	๓.๙๒	๐.๔๕๑	มาก
๔. โรงเรียนระดมทรัพยากร และลงทุนเพื่อนำมาพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน	๓.๘๑	๐.๕๒๙	มาก
๕. โรงเรียนจัดทอดผ้าป่าเพื่อจัดตั้งกองทุนการศึกษา	๔.๔๖	๐.๕๔๗	มาก
๖. โรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากประชาชน	๔.๑๒	๐.๗๔๑	มาก
๗. โรงเรียนจัดทำหลักฐานการเบิกจ่ายเงินเพื่อใช้จ่ายในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นปัจจุบันและตรวจสอบได้	๓.๗๒	๐.๕๖๘	มาก
๘. โรงเรียนจัดวัสดุ ครุภัณฑ์บริการแก่ครู และนักเรียนได้เพียงพอต่อความต้องการอย่างสะดวกรวดเร็ว	๓.๙๒	๐.๖๗๔	มาก
๙. โรงเรียนกำกับติดตาม ตรวจสอบ การใช้งบประมาณอย่างรอบคอบและรัดกุม	๓.๖๒	๐.๖๔๒	มาก
๑๐. โรงเรียนนำผลการประเมินการบริหารงบประมาณมาปรับปรุงและพัฒนางาน	๔.๐๙	๐.๗๐๖	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๙๓	๐.๕๙๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารงบประมาณในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = ๓.๙๓ และเมื่อจำแนกเป็นรูป/คนข้อ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ค่าเฉลี่ยสูงสุดในข้อโรงเรียนจัดทอดผ้าป่าเพื่อจัดตั้งกองทุนการศึกษา ($\bar{X}$) = ๔.๔๖ รองลงมาคือโรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากประชาชน ($\bar{X}$) = ๔.๑๒ ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือข้อโรงเรียนวางแผนการบริหารงบประมาณไว้อย่างเป็นระบบและชัดเจน ($\bar{X}$) = ๓.๕๙

ตารางที่ ๔.๕ แสดงระดับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารบุคคล

(n=๒๐๗)

ประสิทธิผลด้านการบริหารบุคคล	ระดับประสิทธิผล		แปลผล
	($\bar{X}$)	S.D.	
๑. โรงเรียนจัดทำแผนบริหารบุคลากรไว้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	๓.๕๔	๐.๖๒๑	มาก
๒. โรงเรียนวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งไว้ล่วงหน้า	๓.๙๒	๐.๖๔๒	มาก
๓. โรงเรียนสรรหาบุคลากรและกำหนดให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานตรงตามความรู้และความสามารถ	๓.๙๘	๐.๕๗๔	มาก
๔. นำผลของการประเมินมาพัฒนาครูผู้สอน	๔.๑๕	๐.๕๔๘	มาก
๕. โรงเรียนสร้างขวัญกำลังใจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรภายในโรงเรียน	๔.๒๖	๐.๖๐๑	มาก
๖. เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้เข้ารับการฝึกอบรมหรือศึกษาต่อ	๔.๒๙	๐.๖๒๓	มาก
๗. ครูผู้สอนมีประสบการณ์ในวิชาที่สอนเป็นอย่างดี	๓.๙๗	๐.๖๒๗	มาก
๘. โรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านบุคลากร	๓.๖๔	๐.๕๘๘	มาก
๙. โรงเรียนได้นำผลการประเมินการบริหารบุคลากรมาพัฒนาและปรับปรุงการบริหารและการเรียนการสอน	๓.๕๘	๐.๖๐๗	มาก
๑๐. โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ	๔.๑๘	๐.๕๘๔	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๙๕	๐.๖๐๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารบุคคลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๙๕) และเมื่อจำแนกเป็นรูป/คนข้อ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ค่าเฉลี่ยสูงสุดในข้อเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้เข้ารับการฝึกอบรมหรือศึกษาต่อ ($\bar{X}$ = ๔.๒๙) รองลงมาคือ โรงเรียนสร้างขวัญกำลังใจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรภายในโรงเรียน ($\bar{X}$ = ๔.๒๖) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือข้อ โรงเรียนจัดทำแผนบริหารบุคลากรไว้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ($\bar{X}$ = ๓.๕๔)

ตารางที่ ๔.๖ แสดงระดับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารงานทั่วไป

(n=๒๐๗)

ประสิทธิผลด้านการบริหารทั่วไป	ระดับประสิทธิผล		แปลผล
	($\bar{X}$)	S.D.	
๑. โรงเรียนจัดทำแผนการบริหารงานทั่วไปไว้อย่างเป็นระบบ	๓.๖๘	๐.๖๒๑	มาก
๒. การพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศทางการศึกษาของโรงเรียนและมีข้อมูลเป็นปัจจุบัน	๔.๐๒	๐.๕๕๗	มาก
๓. โรงเรียนจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กรของโรงเรียน	๓.๘๒	๐.๕๑๔	มาก
๔. โรงเรียนจัดหาอุปกรณ์ สื่อสารสนเทศทางการศึกษาแก่ครูและนักเรียน	๔.๓๒	๐.๖๓๐	มาก
๕. โรงเรียนปรับปรุง และควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับการเรียนการสอน	๔.๔๒	๐.๖๕๘	มาก
๖. โรงเรียนจัดทำระบบฐานข้อมูลของนักเรียนและบุคลากรไว้สืบค้น	๔.๒๙	๐.๖๖๒	มาก
๗. โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานกับบุคคล ชมรม องค์กร หน่วยงานอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	๔.๓๑	๐.๗๐๑	มาก
๘. โรงเรียนบริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่เข้ามาติดต่อประสานงาน	๔.๒๕	๐.๖๙๘	มาก
๙. โรงเรียนกำกับ ติดตาม วัดผล ประเมินผลการบริหารทั่วไป	๓.๘๑	๐.๕๗๑	มาก
๑๐. โรงเรียนนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการบริหารทั่วไป	๓.๖๙	๐.๖๗๖	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๔.๐๖	๐.๖๒๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารทั่วไปในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = ๔.๐๖ และเมื่อจำแนกเป็นรูป/คนข้อ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ค่าเฉลี่ยสูงสุดในข้อโรงเรียนปรับปรุง และควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับการเรียนการสอน ($\bar{X}$) = ๔.๔๒ รองลงมาคือ โรงเรียนจัดหาอุปกรณ์ สื่อสารสนเทศทางการศึกษา

แก่ครูและนักเรียน ($\bar{X}$) = ๔.๓๒) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือข้อ โรงเรียนจัดทำแผนการบริหารงาน
ทั่วไปไว้อย่างเป็นระบบ ($\bar{X}$) = ๓.๖๘)

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ การทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์
ความแตกต่างระหว่างตัวแปรจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ แสดงด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐาน รูป/คนละเอียดดังแสดง
ในตารางที่ ๔.๗

สมมติฐานที่ ๑ บุคลากรสถานศึกษาและคณะกรรมการนักเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่
ต่างกัน

ตารางที่ ๔.๗ เปรียบเทียบระดับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก
สามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ประสิทธิผลการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม	ปัจจัยส่วนบุคคล				t	Sig.
	บุคลากรสถานศึกษา (n = ๑๔๗)		คณะกรรมการ นักเรียน (n = ๖๐)			
	($\bar{X}$)	S.D.	($\bar{X}$)	S.D.		
๑. การบริหารวิชาการ	๒.๙๙	๐.๕๙	๒.๖๘	๐.๘๔	๒.๓๑๔*	๐.๐๔๒
๒. การบริหารงบประมาณ	๓.๐๓	๐.๗๗	๒.๕๓	๑.๐๐	๒.๙๓๒*	๐.๐๒๔
๓. การบริหารงานบุคคล	๓.๐๔	๐.๗๙	๒.๖๐	๐.๙๖	๒.๕๖๙**	๐.๐๑๐
๔. การบริหารงานทั่วไป	๓.๐๐	๐.๗๑	๒.๕๐	๐.๙๐	๓.๒๙๐	๐.๐๗๑
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๐๑	๐.๕๘	๒.๕๘	๐.๘๖	๓.๒๒๘**	๐.๐๐๒

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ บุคลากรสถานศึกษา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๐๑ และคณะกรรมการนักเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๕๘ ด้วยวิธีการทดสอบค่าที (t-test) พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐาน

และเมื่อพิจารณาประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมทั้ง ๔ ด้าน พบว่า ในด้านการบริหารวิชาการ และการบริหารงบประมาณ กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะประสิทธิผลบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

๔.๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารวิชาการ

จากคำถามปลายเปิดกลุ่มตัวอย่างที่สอบแบบสอบถามส่วนมากระบุปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารวิชาการ ตามลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ตารางที่ ๔.๘ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารวิชาการ

ลำดับ	ปัญหา/ อุปสรรค	ความถี่
๑	โรงเรียนขาดการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษา ในชั้นเรียน	๒๒
๒	ความร่วมมือและการสนับสนุนทางวิชาการจากแหล่งวิชาการภายนอกยังมีไม่มากนัก	๑๓
๓	ไม่มีพร้อมในการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการบริหาร วิชาการ	๗
๔	เทคนิคการสอนที่เน้นการท่องจำมากกว่าการปฏิบัติ	๕

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านการบริหารวิชาการในเรื่อง โรงเรียนขาดการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษาในชั้นเรียน มากที่สุด จำนวน ๒๒ รูป/คน รองลงมาคือ ความร่วมมือและการสนับสนุนทางวิชาการจากแหล่งวิชาการ ภายนอกยังมีไม่มากนักจำนวน ๑๓ รูป/คน ไม่มีพร้อมในการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการบริหารวิชาการ จำนวน ๗ รูป/คน และน้อยที่สุด เทคนิคการสอนที่เน้นการท่องจำมากกว่า การปฏิบัติ จำนวน ๕ รูป/คน

ตารางที่ ๔.๙ ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารวิชาการ

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
๑	ให้การสนับสนุนในการคิดค้นนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา	๑๘
๒	ขอสนับสนุนความร่วมมือจากแหล่งวิชาการภายนอกเพื่อพัฒนาวิชาการ	๑๐
๓	ติดตามตรวจสอบการนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนางานวิชาการอย่างต่อเนื่อง	๘
๔	เร่งรัด ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนทางด้านเทคนิคการสอนอื่น ๆ ที่สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้ได้อย่างเต็มที่	๗

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านการบริหารวิชาการ ในเรื่อง ให้การสนับสนุนในการคิดค้นนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา มากที่สุด จำนวน ๑๘ รูป/คน รองลงมาคือ ขอสนับสนุนความร่วมมือจากแหล่งวิชาการภายนอกเพื่อพัฒนาวิชาการ จำนวน ๑๐ รูป/คน ติดตามตรวจสอบการนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนางานวิชาการอย่างต่อเนื่อง จำนวน ๘ รูป/คน และน้อยที่สุดคือ เร่งรัด ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนทางด้านเทคนิคการสอนอื่น ๆ ที่สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้ได้อย่างเต็มที่ จำนวน ๗ รูป/คน

๔.๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารงบประมาณ

จากคำถามปลายเปิดกลุ่มตัวอย่างที่สอบแบบสอบถามส่วนมากระบุปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารงบประมาณ ตามลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๐ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารงบประมาณ

ลำดับ	ปัญหา/ อุปสรรค	ความถี่
๑	งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากหน่วยงานส่วนกลางมีจำกัด	๒๐
๒	การระดมทุนจากหน่วยงานภายนอกในการจัดการศึกษายังเพียงพอ	๑๓
๓	กรอบแผนงานในการบริหารงบประมาณไม่ชัดเจน	๙
๔	การจัดสรรงบประมาณไปยังฝ่ายต่าง ๆ ไม่เหมาะสม	๖

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านการบริหารงบประมาณในเรื่อง งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากหน่วยงานส่วนกลางมีจำกัด มากที่สุด จำนวน ๒๐ รูป/คน รองลงมาคือ การระดมทุนจากหน่วยงานภายนอกในการจัดการศึกษายังเพียงพอ จำนวน ๑๓ รูป/คน กรอบแผนงานในการบริหารงบประมาณไม่ชัดเจน จำนวน ๙ รูป/คน และน้อยที่สุด คือ การจัดสรรงบประมาณไปยังฝ่ายต่าง ๆ ไม่เหมาะสม จำนวน ๖ รูป/คน

ตารางที่ ๔.๑๑ ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารงบประมาณ

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
๑	ขอรับการสนับสนุนจากส่วนกลางและหน่วยงานภายนอกมากขึ้น	๑๘
๒	การจัดทอดผ้าป่าการศึกษาสำหรับพระภิกษุสงฆ์	๑๑
๓	การจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่ชัดเจน ตรวจสอบได้	๖
๔	การมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ ในการจัดทำแผนงบประมาณของหน่วยงาน	๔

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านการบริหารงบประมาณในเรื่อง ขอรับการสนับสนุนจากส่วนกลางและหน่วยงานภายนอกมากขึ้น มากที่สุด จำนวน ๑๘ รูป/คน การจัดทอดผ้าป่าการศึกษาสำหรับพระภิกษุสงฆ์ จำนวน ๑๑ รูป/คน การจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่ชัดเจน ตรวจสอบได้ จำนวน ๖ รูป/คน และน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ ในการจัดทำแผนงบประมาณของหน่วยงาน จำนวน ๔ รูป/คน

๔.๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ประสิทธิภาพการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารบุคคล

จากคำถามปลายเปิดกลุ่มตัวอย่างที่สอบแบบสอบถามส่วนมากระบุปัญหา อุปสรรค และ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารบุคคล ตามลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๒ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคประสิทธิภาพการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารบุคคล

ลำดับ	ปัญหา/ อุปสรรค	ความถี่
๑	การอบรมและพัฒนาทักษะทางวิชาการไม่ต่อเนื่องสม่ำเสมอ	๑๙
๒	ขาดแคลนครูที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญพิเศษ	๑๑
๓	ขาดแคลนครูสอนประจำทำให้การสอนไม่ต่อเนื่อง	๙
๔	ภาระงานสอนมีมากทำให้การสอนไม่มีคุณภาพ	๖

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านการบริหารบุคคลในเรื่อง การอบรมและพัฒนาทักษะทางวิชาการไม่ต่อเนื่องสม่ำเสมอ มากที่สุด จำนวน ๑๙ รูป/คน รองลงมา คือ ขาดแคลนครูที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญพิเศษ จำนวน ๑๑ รูป/คน ขาดแคลนครูสอนประจำ ทำให้การสอนไม่ต่อเนื่อง จำนวน ๙ รูป/คน และน้อยที่สุด คือ ภาระงานสอนมีมากทำให้การสอนไม่มี คุณภาพ จำนวน ๖ รูป/คน

ตารางที่ ๔.๑๓ ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะประสิทธิภาพการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารบุคคล

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
๑	ให้การสนับสนุนบุคลากรในการพัฒนาทักษะและความรู้ทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ	๑๓
๒	การให้รางวัล ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน	๙
๓	การมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นในการ ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ	๖
๔	การจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรที่มีความชัดเจนนำไปใช้ได้จริง	๔

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านการบริหารบุคคลในเรื่องที่ได้รับให้การสนับสนุนบุคลากรในการพัฒนาทักษะและความรู้ทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอมากที่สุด จำนวน ๑๓ รูป/คน รองลงมาคือ การให้รางวัล ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน จำนวน ๙ รูป/คน การมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จำนวน ๖ รูป/คน และน้อยที่สุด คือ การจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรที่มีความชัดเจนนำไปใช้ได้จริง จำนวน ๔ รูป/คน

๔.๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารทั่วไป

จากคำถามปลายเปิดกลุ่มตัวอย่างที่สอบแบบสอบถามส่วนมากระบุปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารงานทั่วไป ตามลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๔ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารงานทั่วไป

ลำดับ	ปัญหา/ อุปสรรค	ความถี่
๑	อาคารสถานที่ไม่เพียงพอ และการจัดสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมต่อการเรียนการสอน	๑๔
๒	ระบบเครือข่ายสารสนเทศไม่ทันต่อการพัฒนาการเรียนการสอน	๙
๓	ขาดความร่วมมือ เชื่อมโยงจากชุมชน	๖
๔	ไม่มีแผนบริหารหน่วยงานที่ชัดเจน ปฏิบัติได้จริง	๔

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านการบริหารทั่วไป ในเรื่องอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ และการจัดสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมต่อการเรียนการสอน มากที่สุด จำนวน ๑๔ รูป/คน รองลงมาคือ ระบบเครือข่ายสารสนเทศไม่ทันต่อการพัฒนาการเรียนการสอน จำนวน ๙ รูป/คน ขาดความร่วมมือ เชื่อมโยงจากชุมชน จำนวน ๖ รูป/คน และน้อยที่สุดคือ ไม่มีแผนบริหารหน่วยงานที่ชัดเจน ปฏิบัติได้จริง จำนวน ๔ รูป/คน

ตารางที่ ๔.๑๕ ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารทั่วไป

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
๑	การปรับปรุงอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการจัดการศึกษา	๑๖
๒	การปรับปรุงระบบสื่อสารสนเทศให้มีความทันสมัย	๑๑
๓	ดำเนินการจัดทำแผนบริหารจัดการที่ชุมชนมีส่วนร่วม	๑๐
๔	นำแผนบริหารจัดการลงสู่การปฏิบัติ มีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลอย่างต่อเนื่องโดยการร่วมมือของทุกฝ่าย	๗

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านการบริหารทั่วไป ในเรื่อง การปรับปรุงอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการจัดการศึกษา มากที่สุด จำนวน ๑๖ รูป/คน รองลงมาคือ การปรับปรุงระบบสื่อสารสนเทศให้มีความทันสมัย จำนวน ๑๑ รูป/คน ดำเนินการจัดทำแผนบริหารจัดการที่ชุมชนมีส่วนร่วม จำนวน ๑๐ รูป/คน และน้อยที่สุด คือ นำแผนบริหารจัดการลงสู่การปฏิบัติ มีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลอย่างต่อเนื่องโดยการร่วมมือของทุกฝ่าย จำนวน ๗ รูป/คน

๔.๕ แนวทางการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๕ ท่าน ดังนี้

๑. พระมหานิกม มหาภิณิกขมโร ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดท่าตอน
๒. พระมหานันท สุวณฺณสิริ ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดป่าไม้แดง
๓. พระสมุห์ฐานิ ฐิตวิริโย ผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา
๔. พระสมุห์ทวีทรัพย์ ธมฺมปาโล ผู้อำนวยการโรงเรียนเขื่อนผากวิทยา
๕. พระมนตรี ญาณเมธี ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอินทารามวิทยา
๖. พระสุนทร พิมลศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนแม่แตงวิทยา
๗. พระอธิการศรายุทธ วชิรปัญญา ผู้อำนวยการโรงเรียนแมริมวิทยา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. แนวทางการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารวิชาการ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า มีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ความพยายามที่จะปฏิรูประบบการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้มีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม จากสภาพปัญหาที่

เกิดขึ้นในระบบการศึกษาของพระสงฆ์ไทยที่ผ่านมา เช่น การจัดการกระบวนการเรียนการสอนที่ต่อเนื่อง เหมาะสม ทั้งต่อตัวพระสงฆ์ หรือพระสงฆ์ที่ทำหน้าที่ครูผู้สอนก็ต้องมีการปฏิรูปด้วยกันทั้งสองฝ่าย สำหรับการปฏิรูปการบริหารงานวิชาการนั้นจะมุ่งเน้นไปที่การนำสภาพปัญหาในงานวิชาการที่เกิดขึ้นไปเป็นข้อมูลในการตั้งเป้าหมายเพื่อการวางแผนพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวไว้ว่า

“...เรานำปัญหามาเป็นตัวตั้งโจทย์...ให้ทุกคนมาร่วมมือกันปฏิรูปการบริหารงานวิชาการเสียใหม่ในในรอบปีการศึกษา...โดยเฉพาการสร้างแหล่งเรียนรู้ขึ้นในชุมชน ไม่เฉพาะต้องที่วัดอย่างเดียว แต่สถานที่อื่น ๆ ในชุมชนก็สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมได้เช่นกัน”^{๑๗๐}

“...เราพยายามพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง...หลัก ๆ คือ การนำเอาผลการประเมินจากภายนอกมาเป็นตัวกำหนดว่าเราจะปรับปรุงงานวิชาการของโรงเรียนให้เป็นไปในทิศทางใดตามที่ได้รับข้อเสนอแนะมา”^{๑๗๑}

จากคำกล่าวนี้นี้สะท้อนให้เห็นว่า ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในด้านการบริหารวิชาการนั้น ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ความสำคัญต่อปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการสะท้อนข้อมูลปัญหาย้อนกลับเพื่อให้เกิดกระบวนการในการทบทวนเพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอในทุก ๆ รอบปีการศึกษาซึ่งต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาคประชาชน ส่วนราชการ เครือข่ายทางการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้กระบวนการปฏิรูปการศึกษาของพระสงฆ์ไทยในโรงเรียนพระปริยัติธรรมได้รับการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เหมาะสมแก่สภาพการศึกษาปัจจุบัน รวมทั้งการมุ่งเน้นสร้างแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ในชุมชนก็สามารถจัดเป็นสถานที่เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และทักษะทางด้านการศึกษาได้ ซึ่งสะท้อนคำกล่าวนี้นี้จากผู้ให้ข้อมูลหลักที่ว่า

“...กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นสำคัญมาก...การศึกษาที่มีชุมชน ภาคประชาสังคมร่วมมือกัน...ช่วยให้ทิศทางการศึกษา ความเข้มข้นของการศึกษาพระสงฆ์เกิดการเปลี่ยนแปลง เรามีปราชญ์ชาวบ้าน เรามีแหล่งเรียนอื่น ๆ ที่ดีในชุมชน...สถานที่สำคัญต่าง ๆ เราสามารถทำให้กลายเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประโยชน์และมีค่าต่อทุกคนในชุมชนได้”^{๑๗๒}

“...เราได้รับโอกาสที่ดีจากหน่วยงานภายนอกหลายแห่งที่เข้ามาสนับสนุนงานวิชาการของโรงเรียน...ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน...สำคัญที่สุดคือ ชุมชน ได้เปิดโอกาสให้พระสงฆ์เข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน”^{๑๗๓}

^{๑๗๐} สัมภาษณ์ พระมนตรี ญาณเมธี, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอินทารามวิทยา, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๗๑} สัมภาษณ์ พระมหานิคม มหาภิณิกมโร, ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดท่าตอน, ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๗๒} สัมภาษณ์ พระสมุห์ทวีทรัพย์ ธมฺมปาโล, ผู้อำนวยการโรงเรียนเขื่อนผากวิทยา, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๗๓} สัมภาษณ์ พระมหานันต์ สุวณฺณสิริ, ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดป่าไม้แดง, ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๗.

จากคำกล่าวนี้นี้สะท้อนให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะชุมชน ภาคราชการ รอบบริเวณที่ตั้งของโรงเรียนพระปริยัติธรรมควรให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาอย่างเข้มข้น ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ ที่ระบุให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์ เพื่อกำหนดคุณลักษณะที่ต้องการและให้การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพทางการศึกษา^{๑๗๔}

กล่าวโดยสรุปแล้ว แนวทางการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านการบริหารวิชาการ มุ่งเน้นที่ความพยายามในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในระบบการศึกษาของคณะสงฆ์มากขึ้น โดยการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชนให้มีศักยภาพในการเพิ่มพูนองค์ความรู้ และทักษะใหม่ ๆ ให้แก่นักเรียน ซึ่งภายใต้การ จัดสรรงบประมาณที่มีจำกัด ความล่าช้าของงบประมาณส่งผลกระทบต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ดังนั้นภาคสังคม องค์กรภาคประชาชน ชุมชน หรือหน่วยงานต่าง ๆ ควรมีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาแก่คณะสงฆ์ โดยการจัดทำแผนงบประมาณที่มีภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องในการจัดทำ การจัดหาแหล่งเงินทุน การให้การสนับสนุน ซึ่งจะช่วยให้การบริหารงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างราบรื่นและเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลต่อการศึกษาคณะสงฆ์

๒. แนวทางการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารงบประมาณ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า มีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ จากสภาพปัญหาด้านการบริหารงบประมาณที่ไม่เพียงพอต่อการบริหารงานตลอดปีงบประมาณและปัญหาที่เกิดจากการบริหารงบประมาณที่ไม่มีประสิทธิภาพทำให้ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมต้องขอรับการสนับสนุนจากแหล่งทุนอื่นเพิ่มเติม รวมถึงการจัดการแผนงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุดต่อการบริหารจัดการ ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ว่า

“...งบประมาณที่ได้รับล่าช้า ไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการตลอดปีการศึกษา จึงต้องขอรับการสนับสนุนจากภาคส่วนอื่น ๆ ที่ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณแก่คณะสงฆ์...”^{๑๗๕}

“...ความล่าช้าจากการได้รับงบประมาณและการจัดสรรงบประมาณเพื่อการบริหารกิจการศึกษาของคณะสงฆ์ ทำให้อาจารย์หลายคนต้องควักกระเป๋าของตนเอง เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนการศึกษาให้สามเณรทั้งหลาย...งบประมาณก็มีจำกัด ทำให้ต้องหันไปหาชุมชนเพื่อให้เขาช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ บ้าง...”^{๑๗๖}

^{๑๗๔} กรมสามัญศึกษา, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๖), หน้า ๕๘.

^{๑๗๕} สัมภาษณ์ พระสมุห์ฐานี จิตวิริโย, ผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา, ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๗๖} สัมภาษณ์ พระอธิการศรายุทธ วชิรปัญญา, ผู้อำนวยการโรงเรียนแม่อิมวิทยา, ๒๔ ธันวาคม, ๒๕๕๗.

จากคำกล่าวนี้นี้ได้สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมต้องรับภาระทางการศึกษาด้านการบริหารงบประมาณเป็นประจำอย่างต่อเนื่องในทุกปีการศึกษาทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดงบประมาณดำเนินการซึ่งส่วนมากจะเป็นงบประมาณด้านการลงทุนก่อสร้าง การปรับปรุงอาคารสถานที่ การสร้างแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียน และงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เนื่องจากงบประมาณหลักที่ได้รับการอุดหนุนส่วนใหญ่จะนำไปเป็นค่าใช้จ่าย ค่าตอบแทนบุคลากรเป็นหลัก ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ว่า

“...งบประมาณที่ได้รับตลอดปีการศึกษาเกือบทั้งหมดเป็นค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร เงินเดือนครู เจ้าหน้าที่...ทำให้งบประมาณในการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาของพระสงฆ์ไม่เพียงพอ”^{๑๗๗}

“...งบประมาณที่มีจำกัดทำให้การจ้างบุคลากรสายการสอนมีปัญหา แต่เราก็กพยายามเชิญบุคคลภายนอกทั้งอาจารย์สงฆ์ และผู้มีความเชี่ยวชาญทั้งหลายสาขาเข้ามาช่วยในการสอน...อย่างไรเสีย ถ้าเทียบจำนวนนักเรียนสงฆ์กับอาจารย์ที่สอนอยู่ก็ยังมีน้อยมาก...และอาจไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินภายนอกด้วยซ้ำ...”^{๑๗๘}

กล่าวโดยสรุปแล้ว พบว่า การจัดสรรงบประมาณและการบริหารแผนงบประมาณต่อการศึกษาของคณะสงฆ์ควรได้รับการพิจารณาจัดสรรให้เพียงพอต่อการบริหารจัดการ รวมถึงการมีแผนบริหารงบประมาณที่มีความชัดเจน รวมถึงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งทุนอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยให้การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์เกิดความราบรื่น

๓. แนวทางการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารบุคคล

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า มีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ การเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากรในโรงเรียน และการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการปฏิบัติงานที่ตนเองรับผิดชอบ ซึ่งสะท้อนได้จากคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ว่า

“การสร้างแรงจูงใจในการทำงานทั้งในด้านค่าตอบแทน สวัสดิการ และความก้าวหน้าในวิชาชีพ เป็นการสร้างแรงกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพในการทำงาน”^{๑๗๙}

จากคำกล่าวนี้นี้สะท้อนให้เห็นว่า เพื่อให้ส่งผลดีต่อการศึกษาของคณะสงฆ์ในภาพรวม สิ่งสำคัญอันดับแรกที่ต้องได้รับการแก้ไข คือ การสร้างขวัญกำลังใจของบุคลากรและเจ้าหน้าที่ เนื่องจากราชการไม่ได้บรรจุบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ให้เป็นข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ โรงเรียนจึงควรส่งเสริมขวัญกำลังใจแก่บุคลากรด้านอื่น ๆ เช่น การให้ทุนการศึกษาต่อ รวมไปถึงการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทักษะองค์ความรู้ทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะที่มีความเร่งด่วนเพื่อให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลง ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ว่า

^{๑๗๗} สัมภาษณ์ พระสุนทร พิมลศีล, ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแม่แตงวิทยา, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๗๘} สัมภาษณ์ พระสมุห์ฐานี ฐิตวิริโย, ผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา, ๒๓ ธันวาคม, ๒๕๕๗.

^{๑๗๙} สัมภาษณ์ พระอธิการศราวุธ วชิรปัญโญ, ผู้อำนวยการโรงเรียนแมริมวิทยา, ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๗.

“การส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้รับการฝึกฝนทักษะความรู้ทางวิชาการ โดยเฉพาะเรื่องเทคโนโลยี สื่อสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ การใช้อินเทอร์เน็ต ในการสืบค้นข้อมูลทางวิชาการต่าง ๆ จะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น...และยังเป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีองค์ความรู้เท่าทันยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป”^{๑๘๐}

กล่าวโดยสรุป การสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานและการให้การสนับสนุนในการฝึกอบรมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเป้าหมายสำคัญอันแรกที่จะส่งผลต่อการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้บุคลากรทันต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งปัจจุบันการเรียนการสอนไม่ได้อยู่แค่ในตำราเรียนอีกต่อไปแล้ว การค้นคว้าข้อมูล การสืบค้นต่าง ๆ ทางสารสนเทศจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคลากร และจะส่งผลสืบเนื่องต่อไปยังผู้เรียนที่จะได้รับองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติมจากในตำราเรียน

๔. แนวทางการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารงานทั่วไป

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า มีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านการบริหารทั่วไปที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ การพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลัก กล่าวคือ

“...การปรับปรุงอาคารสถานที่เป็นสิ่งที่แรกที่ต้องให้ความสำคัญ การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีและเหมาะสมจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของทั้งผู้เรียนและผู้สอน”^{๑๘๑}

“...ความห่างไกลของโรงเรียนก็เป็นปัญหาอุปสรรคหนึ่งที่ทำให้การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมอาคารเรียน ห้องเรียน ไม่ค่อยได้รับการปรับปรุงดูแล ในขณะที่จำนวนนักเรียนสังกัดก็เพิ่มมากขึ้นทุก ๆ ปี ห้องเรียนและอาคารจึงกลายมาเป็นข้อจำกัดทางการศึกษา...บวกกับงบประมาณที่จำกัดแลก็ไม่มีหรือมีน้อยมาก...อันนี้เรายังดีที่ได้คนในชุมชนเข้ามาช่วยเหลือ...”^{๑๘๒}

จากคำกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นว่า แนวทางการบริหารทั่วไปของโรงเรียนพระปริยัติธรรมมุ่งเน้นให้ความสำคัญที่การปรับปรุงอาคารสถานที่ สภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ซึ่งปัจจุบันสภาพอาคารเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมอยู่ในสภาพที่เก่าทรุดโทรม ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรที่ไม่เพียงพอต่อการพัฒนางานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในด้านต่าง ๆ ดังนั้นการขอรับการสนับสนุนเงินทุนจากแหล่งอื่นเพื่อพัฒนางานบริหารทั่วไปของโรงเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างมาก ซึ่งนอกเหนือจากการปรับปรุงอาคารสถานที่สำหรับการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์แล้ว การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนงานวิชาการก็มีความจำเป็นเช่นกัน การจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยต่าง ๆ ก็ยังอยู่ในสภาพที่ขาดแคลน และกระทบต่อเนื่องไปยังการบริหารงานวิชาการ ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ว่า

^{๑๘๐} สัมภาษณ์ พระสมุห์ฐานี ฐิตวิริโย, ผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา, ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๘๑} สัมภาษณ์ พระอธิการศรายุทธ วชิรปัญโญ, ผู้อำนวยการโรงเรียนแมริมวิทยา, ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๘๒} สัมภาษณ์ พระมหานันท สุนฺณสิริ, ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดป่าไม้แดง, ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๗.

“การจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่ายสารสนเทศ เป็นเรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการ ทั้งคณะครูเอง นักเรียนเองก็ต้องมีความทันสมัยเพื่อให้ทันต่อเทคโนโลยีที่ก้าวไปอย่างรวดเร็ว...แต่ติดที่งบประมาณอย่างเดียว เราของบประมาณที่ล่าช้าและมีจำกัดไม่ได้ ดังนั้นแหล่งเงินทุนอื่น ๆ จึงเป็นเป้าหมายในการขอรับการสนับสนุนและชุมชน ภาคสังคมควรให้ความสำคัญต่อเรื่องกิจกรรมดังกล่าวเช่นกัน”^{๑๘๓}

“...ที่วัดเราได้จัดผ้าป่าการศึกษามาอย่างสม่ำเสมอ...บางครั้งก็ได้รับการบริจาคคอมพิวเตอร์จากหน่วยงานภาคเอกชนบ้าง จากท่านต่าง ๆ ที่เป็นผู้อุปถัมภ์วัด ข้อนี้ก็ดีที่อย่างน้อยก็ยังมีเครื่องมือที่เครื่องมือนี่สามารถช่วยให้การจัดการศึกษาได้รับการพัฒนาให้ทันต่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยได้”^{๑๘๔}

กล่าวโดยสรุป แนวทางการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ มุ่งเน้นที่การปรับปรุงอาคารสถานที่เรียนของคณะสงฆ์ การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อกระบวนการเรียนการสอน รวมถึงการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความทันสมัยมาใช้ในการเรียนการสอน ทั้งนี้หาขอรับการสนับสนุนจากแหล่งเงินทุนภายนอกเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากการงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรนั้นไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการงานทั่วไป โดยคาดหวังว่าชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ จะให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณเพื่อการบริหารจัดการศึกษาแก่คณะสงฆ์

๔.๖ ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ โดยวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน

๔.๖.๑ ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ โดยวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ด้านการบริหารวิชาการ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านการบริหารวิชาการในระดับมาก ซึ่งสะท้อนผ่านทางแนวทางการบริหารและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น การให้การสนับสนุนในการคิดค้นนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การขอสนับสนุนความร่วมมือจากแหล่งวิชาการภายนอกเพื่อพัฒนางานวิชาการในโรงเรียน และการติดตามตรวจสอบการนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนางานวิชาการอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

นอกจากนั้นแล้วผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่า ระดับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในด้านการบริหารวิชาการ ในเรื่องของโรงเรียนต้องพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (๔.๔๒ = มาก) โรงเรียนพัฒนาการใช้หลักสูตรได้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น (๔.๒๘ = มาก) เป็นสิ่งที่บ่งชี้ให้เห็นถึงระดับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนพระ

^{๑๘๓} สัมภาษณ์ พระมนตรี ญาณเมธี, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอินทาราม, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๘๔} พระสมุห์ทวีทรัพย์ ธรรมปาโล, ผู้อำนวยการโรงเรียนเขื่อนผากวิทยา, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

ปริยัติธรรมในระดับมาก โดยจากคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ว่า “ชุมชนต้องเข้ามามีบทบาทเพิ่มเติม เป็นส่วนเสริมซึ่งกันและกันกับวัดในอันที่จะจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง..” และ ...บ้านเรามีแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ความเป็นชุมชน ความเป็นวัฒนธรรม รากเหง้าเรามีมาอย่างยาวนาน...ถ้าหิบบกสถานที่ บุคคลสำคัญ ให้กลายมาเป็นแหล่งเรียนรู้ใหม่ สำหรับการศึกษาของสงฆ์คงเป็นประโยชน์มิใช่น้อย..”^{๑๘๕}

“...ความสอดคล้องและความร่วมมือกันระหว่างวัดกับชุมชน เป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ ดังนั้นการดำเนินงานต่าง ๆ ทั้งกิจของสงฆ์ ของวัด ของชุมชน การจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ก็ยังต้องอาศัยความร่วมมือประสานงานกันอีกมาก และต่อไปเรื่อย ๆ...การจัดการศึกษารูปแบบใหม่ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความรักในท้องถิ่น จึงสมควรสนับสนุนและระบุไว้ในแผนการศึกษาทุกครั้ง”^{๑๘๖}

๔.๖.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ โดยวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ด้านการบริหารงบประมาณ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านการบริหารงบประมาณในระดับมาก ซึ่งสะท้อนผ่านทางแนวทางการบริหารและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น การขอรับการสนับสนุนจากส่วนกลางและหน่วยงานภายนอก การจัดหาตักบาตร การศึกษาแก่พระภิกษุสงฆ์ การมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ ในการจัดทำแผนงบประมาณของหน่วยงาน เป็นต้น แสดงเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงประสิทธิผลการบริหารด้านงบประมาณเป็นอย่างดี เนื่องจากปัจจุบันการงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอต่อการบริหารโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ดังนั้นการระดมทุน การขอรับการสนับสนุนจึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการจะทำให้การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์สามารถเดินหน้าต่อไปได้ ซึ่งแสดงนำคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ว่า

“การจะอาศัยแต่งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรแต่เพียงอย่างเดียว คงไม่เพียงพอต่อการการบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์แน่ แต่ก็ยังมีหน่วยงานอื่นในชุมชน และคณะบุคคลที่ให้การสนับสนุนอยู่ในระดับหนึ่ง ถึงแม้ได้มากแต่ก็ยังดีกว่าไม่ได้เลย...จึงต้องขอขอบคุณชุมชน คณะบุคคลที่ให้การสนับสนุนมาตลอดและต่อเนื่อง...”^{๑๘๗}

นอกจากนั้นแล้วผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า การบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านการบริหารงบประมาณมีประสิทธิผลในระดับมาก คือ โรงเรียนจัดหาตักบาตรเพื่อจัดตั้งกองทุนการศึกษา (๔.๔๖ = มาก) โรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากประชาชน (๔.๑๒ = มาก) และโรงเรียนนำผลการประเมินการบริหารงบประมาณมาปรับปรุงและพัฒนา (๔.๐๙ = มาก)

^{๑๘๕} สัมภาษณ์ พระสมุห์ฐานี ฐิตวิริโย, ผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา, ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๘๖} สัมภาษณ์ พระมหานิคม มหาภิณิกมโร, ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดท่าตอน, ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๘๗} สัมภาษณ์ พระอธิการศรายุทธ วชิรปัญโญ, ผู้อำนวยการโรงเรียนแมรมิวิทยา, ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๗.

๔.๖.๓ ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ โดยวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ด้านการบริหารบุคคล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านการบริหารบุคคลในระดับมาก ซึ่งสะท้อนผ่านทางแนวทางการบริหารและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น ได้รับการสนับสนุนเพื่อการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ ทักษะทางวิชาการ การให้รางวัล การสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“การบริหารบุคคลต้องเน้นการทำงานเป็นทีม ให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันให้มาก ๆ เราต้องฟังในสิ่งที่เขาพูด แล้วมาดูว่าจะร่วมมือกันทำงานหรือแก้ไขปัญหาเรื่องต่าง ๆ กันอย่างไร อย่างน้อยก็เพื่อแสดงความมีน้ำใจต่อกันในฐานะเพื่อนร่วมงาน...”^{๑๘๘} และ “เราพยายามจัดสรรให้บุคลากรได้รับการอบรมทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อให้ความเป็นวิชาการมันยังทันสมัยตลอดเวลา...”^{๑๘๙}

นอกจากนั้นผลการวิจัยยังพบว่า ระดับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านการบริหารบุคคลอยู่ในระดับมาก คือ เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้เข้ารับการฝึกอบรมหรือศึกษาต่อ (๔.๒๙ = มาก) โรงเรียนสร้างขวัญกำลังใจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรภายในโรงเรียน (๔.๒๖ = มาก) และโรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ (๔.๑๕ = มาก)

๔.๖.๔ ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ โดยวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ด้านการบริหารทั่วไป

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านการบริหารทั่วไปในระดับมาก ซึ่งสะท้อนผ่านทางแนวทางการบริหารและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น การปรับปรุงอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการจัดการศึกษา การปรับปรุงระบบสื่อสารสนเทศให้มีความทันสมัย และ แผนบริหารจัดการต่าง ๆ ที่มีชุมชนมีส่วนร่วม ซึ่งจะเห็นได้จากคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“อาคารเรียนเป็นสิ่งที่ต้องเร่งดำเนินการ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่จะเอื้อต่อการจัดการศึกษาต่าง ๆ เป็นสิ่งแรก ๆ ที่สำคัญต่อตัวผู้เรียน อาคารเรียนที่มีอยู่ก็สภาพเก่ามาก จำนวนผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น..แต่งบประมาณที่ได้ก็คงไม่พอทำอะไร...”^{๑๙๐} และ “...เราได้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อบต. ทั้งหลายเข้ามาช่วยเรื่องงบประมาณในการซ่อมแซม การจัดสิ่งแวดล้อม...แต่

^{๑๘๘} สัมภาษณ์ พระสุนทร พิมลศิลป์, ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแม่แตงวิทยา, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๘๙} สัมภาษณ์ พระมนตรี ญาณเมธี, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอินทาราม, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๙๐} สัมภาษณ์ พระสมุห์ฐานี จิตวิริโย, ผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา, ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

อุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนสมัยใหม่ ทั้งคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตต่าง ๆ มันเก่ามาก ๆ หน่วยงานสนับสนุนหรือบริจาคก็ยาก...แต่ก็เป็นสิ่งที่จำเป็นเร่งด่วนที่ต้องทำ”^{๑๔๑}

นอกจากนั้นผลการวิจัยยังพบว่า ระดับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านการบริหารทั่วไปอยู่ในระดับมาก คือ โรงเรียนปรับปรุงและควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับการเรียนการสอน (๔.๔๒ = มาก) โรงเรียนจัดหาอุปกรณ์สื่อสารสนเทศทางการศึกษาแก่ครูและนักเรียน (๔.๓๒ = มาก) และโรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (๔.๓๑ = มาก) ซึ่งเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าประสิทธิผลของการบริหารเป็นอย่างดี รวมถึงคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ว่า

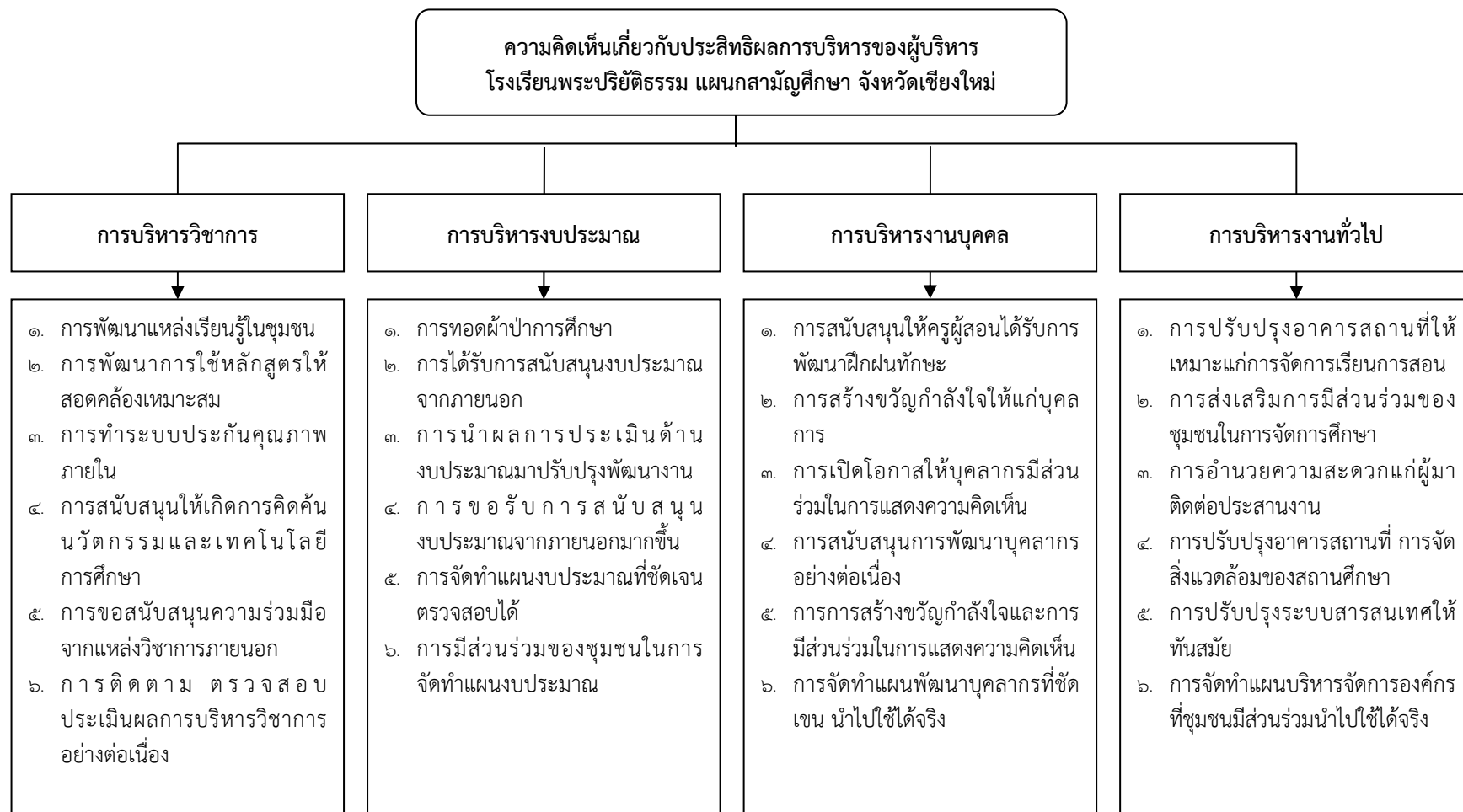
“วัดก็เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน การร่วมมือกันโดยคนในชุมชน เช่น การพัฒนา การดูแลสถานที่ในวัดก็เหมือนร่วมมือกันในการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมที่ดียอมทำให้ผู้เรียนเกิดศักยภาพและการเรียนรู้มากขึ้น”^{๑๔๒}

๔.๗ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยวิธีวิจัยแบบผสมผสานอย่างเท่าเทียม (Mixed Methods) จึงนำไปสู่องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๑

^{๑๔๑} สัมภาษณ์ พระมนตรี ญาณเมธี, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอินทาราม, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๔๒} สัมภาษณ์ พระอธิการศรายุทธ วชิรปัญญา, ผู้อำนวยการโรงเรียนแมริมวิทยา, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๗.

แผนภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

แผนภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย สามารถสรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป สิ่งที่เป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงความพยายามและแนวทางในการบริหารจัดการโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผล คือ การนำวัด ชุมชน องค์กรต่าง ๆ ให้เข้ามาสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความสอดคล้องและสัมพันธ์กัน

สำหรับการบริหารด้านวิชาการนั้น พบว่า องค์ความรู้ที่ได้รับคือ พบว่า การศึกษาของคณะสงฆ์ปัจจุบันไม่ได้มีอยู่แค่ในตำราเรียน หรืออยู่ในวัดเท่านั้น แต่เราสามารถจัดการศึกษาจากแหล่งการศึกษาอื่นในพื้นที่และชุมชนของเราได้ รวมไปถึงตัวบุคคลที่เป็นปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ความสามารถและมีทักษะที่จะสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิต และมีมูลค่าที่ไม่สามารถจะประเมินค่าได้

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี พ.ศ. ๒๕๔๒ พบว่า ได้มีการเปิดโอกาสให้ชุมชน ท้องถิ่น และโรงเรียนเข้ามามีบทบาทต่อการจัดการศึกษาในท้องถิ่นมากขึ้น โดยเฉพาะในการแสวงหาองค์ความรู้ และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นต่าง ๆ ร่วมกัน ในขณะเดียวกันเพื่อเป็นการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการใหม่ ที่เกิดจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ดังนั้นการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม จึงควรให้ชุมชนเข้ามาร่วมจัดการ

ในขณะที่การจัดสรรงบประมาณเป็นไปอย่างล่าช้าและมีอย่างจำกัด แต่วัดกับชุมชนก็ยังคงทำหน้าที่ช่วยเหลือและเกื้อกูลกันเป็นอย่างดี ซึ่งจากสภาพปัญหาและอุปสรรคทางด้านงบประมาณที่เกิดขึ้นทำให้การพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ยังไม่มีความพร้อมและสมบูรณ์เท่าที่ควร ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีภาระและความรับผิดชอบโดยการแสวงหาแหล่งเงินทุนภายนอก เช่น องค์กรเอกชน ภาคประชาชน และชุมชน เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดการศึกษาแก่คณะสงฆ์ อย่างไรก็ตามภายใต้งบประมาณที่มีจำกัด ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการงบประมาณที่ได้รับให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ไม่ว่าจะเป็นการเขียนแผนงบประมาณรูป/คนจ่ายประจำปีให้ชัดเจน การเบิกจ่ายงบประมาณที่ได้รับอย่างถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและเขียนแผนงบประมาณรูป/คนจ่ายร่วมด้วย

การบริหารบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ควรมุ่งเน้นการสร้างขวัญกำลังใจต่อบุคลากรและครูผู้สอนเป็นอย่างมาก เนื่องจากบุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้สังกัดหน่วยงานราชการ จึงทำให้ขวัญกำลังใจของบุคลากร เจ้าหน้าที่ทั้งหลายไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้นการจัดสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรเจ้าหน้าที่จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ในขณะเดียวกันการส่งเสริมให้ครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่ได้รับการฝึกอบรมทักษะความรู้ทางวิชาการต่าง ๆ จะเป็นการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา รวมไปถึงผู้บริหารโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้บุคลากรต่าง ๆ ในหน่วยงานสามารถร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการหน่วยงานได้อย่างทั่วถึง โดยเน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะการจัดทำแผนอัตรากำลัง การคัดเลือกสรรหา การค้นหาปราชญ์ชาวบ้านเพื่อร่วมมือกันพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดความสอดคล้องกับหลักสูตรของท้องถิ่น

การบริหารทั่วไปของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ส่วนมากจะให้ความสำคัญที่การปรับปรุงอาคารสถานที่ การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน อุปกรณ์สื่อสารสนเทศที่ทันสมัย เนื่องจากสภาพอาคารเรียนที่เก่าและทรุดโทรม จึงส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะสงฆ์ ในขณะที่งบประมาณในซ่อมแซมมีอย่างจำกัด ดังนั้นชุมชนท้องถิ่น องค์กรทั้งหลายจึงมีส่วนเข้ามาให้การช่วยเหลือในด้านการซ่อมแซม ทำนุบำรุงอาคารและสถานที่ในส่วนที่ต้องปรับปรุง ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม จะต้องเป็นนักบริหารมืออาชีพที่จะต้องบริหารจัดการองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงสุด ความสามารถในการบริหารภายนอกโดยการแสวงหาเครือข่าย แหล่งเรียนรู้ทางวิชาการที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์แล้ว ต้องมีความสามารถในการแสวงหางบประมาณสนับสนุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนั้นแล้วยังต้องกระตุ้นให้ครูผู้สอนและบุคลากรต่าง ๆ ร่วมมือกันในการพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการ การสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ และการพัฒนาทักษะ ความรู้ทางวิชาการต่าง ๆ เพิ่มเติม

อย่างไรก็ดี ผลจากการศึกษาวิจัยที่พบหากจะประยุกต์ผลการศึกษาที่ได้กับหลักธรรมสำหรับการเป็นผู้บริหารที่ดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานเพื่อองค์กรแล้ว จากการศึกษาเอกสารผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับหลักการครองตน ครองคน และครองงาน ตามที่นักวิชาการได้ให้ทัศนะไว้นั้นคือ การนำหลักสัปปริยธรรม ๗ หลักสังคัตถุ ๔ และหลักอิทธิบาท ๔ มาปรับใช้ในการดำเนินงานด้านการบริหารในฐานะผู้นำองค์กรที่จะต้องนำพาให้องค์กรประสบความสำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ หลักการครองตน ครองคน และครองงาน จะช่วยให้ผู้นำองค์กรทั้งหลายเกิดการกระตุ้นเตือนตนเองทุกครั้งว่าควรจะมีพฤติกรรมที่ต้องแสดงออกต่อผู้ร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างไร จะใช้คนหรือบริหารคนให้ดำเนินงานตามเป้าหมายที่เกิดขึ้นอย่างไร และต้องมีความอดทน มุมานะ อุทสาหะขนาดไหน จึงจะทำให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จนั้นได้

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า หากผู้บริหารประพฤติปฏิบัติตนเองโดยยึดหลักพุทธบริหารแล้วย่อมนำพาองค์กรและหน่วยงานให้บรรลุภารกิจต่าง ๆ ของหน่วยงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งสำหรับนักบริหารหรือนักปกครองที่มีอำนาจหน้าที่ในการปกครองหมู่คณะ บริหารกิจการของหมู่คณะหรือประเทศชาติไว้อย่างมากมาย และเพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้บริหารนั้นได้ใช้อำนาจหน้าที่ เพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง ดังที่พระพุทธเจ้าทรงเน้นถึงความสำคัญของผู้ปกครองหรือผู้บริหารเป็นอย่างมากจะต้องประพฤติให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ฉะนั้นหลักในการบริหารตามแนวพุทธศาสนา สามารถสรุปได้ ๓ ประการ คือ ๑) การบริหารตน เป็นหลักการที่ว่าผู้บริหารที่ดีต้องสามารถบริหารควบคุมตนเองให้ดีเสียก่อนจึงจะสามารถบริหารคนอื่นได้ดี ๒) บริหารคน เมื่อผู้บริหารสามารถบริหารตนได้ดีแล้วก็จะพัฒนาไปสู่การบริหารบุคคลหรือผู้ใต้บังคับบัญชา และ ๓) บริหารงาน คนกับงานเป็นสิ่งที่คู่กัน ถ้านักบริหารสามารถจัดการกับตนเองได้ดีก็จะนำไปสู่ความสำเร็จของการบริหารงานอย่างแน่นอน